

Ishaja vsake srede. — Naročnina: za celo leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za inozemstvo za celo leto 50 Din. — Inserati po tarifu. — Pismenim vprašanjem naj se priloži snamko za odgovor. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. — Plača in toži se v Ljubljani. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ulici št. 7. — Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Zastopniki vlade o pomenu novembarskih volitev

V starih, lepih časih, ki nekaterim starokopitnih ljudem kar ne more iti iz glave, smo bili vajeni, da smo se pri volitvah topli; ne ravno s koli — včasih pa še tudi — ampak stranka proti stranki. Boj med strankami pa je pri nas tako pobesnel in podivjal, da že oče ni pogledal sina in brat ne brata, če je bil ta slučajno drugačnih misli kakor on sam. Ta strankarska podivjanost je rodila načelo: Stranka nad vse! Kaj občina in njen blagor, kaj dežela in država — vse naj vrage vzame, če hoče, samo da bo stranka tukaj, strankarji pa pri tem ali onem koritu...

Kam je ta podivjanost pripeljala državo, tega se vsi še živo zavedamo. Mi smo hoteli železnice — kakšne železnice, so rekli strankarji. Hoteli smo ceste — kakšne ceste? Hoteli smo urejen proračun — kakšen proračun? Tako so nam odgovarjali strankarji — in so srečno spravili vse skupaj malone na kant.

Moral je poseči vmes vladar sam in napraviti strankarski zaslepljenosti in brezobzirnosti še pravočasno konec.

Po 6. januarju se je pričelo pri nas novo urejanje države, toda brez nekdanjih strank in strankarjev in brez njihove zagrizenosti in demagogije in mirno lahko rečemo, da se je v tej dobi res delalo.

Na složno sodelovanje pri tem ogromnem delu za novo ureditev našega državnega življenja pa je vladar pozval tudi ves narod. Ne strank, ampak narod! Ta naj 8. novembra pove ali je za mir in red v državi in za splošno pametno in koristno delo, ali pa hoče imeti še vedno stare prepire.

Ministri med narodom.

Ljudem pa ni tako lahko raztolmačiti razlike med nekdanj in sedaj. Zato so se odločili tudi člani kraljevske vlade sami, da sklicujejo sestanke, kjer tolmačijo namene vlade za bodočnost in jim razlagajo pomen novembarskih volitev.

Mi vseh takih sestankov ne moremo navajati in tudi ne moremo zaradi pičlega prostora objavljati izčrpano vsega, kar so ministri povedali, ampak se moramo omejiti le na najvažnejše podatke.

V soboto sta govorila v Skoplju ministra dr. Kumanudi in Maksimovič.

Minister Kumanudi je orisal najprej položaj v državi po 6. januarju in naglasil kot najvažnejše izpremembe sledeče:

razdelitev države na banovine, izenačenje zakonodaje, skupno ime Jugoslavija in ustavo.

Posebno za važno smatramo to, kar je povedal o banovinah in o banovinski samoupravi. O tem je rekel:

»Banovine so že danes okvir za samoupravo, ki se bodo v njih udeleževale v najširšem obsegu, da bo mogel ves narod v vsakem delu države sam skrbeti za svoje neposredne potrebe.

Banski svet pa bo posebna narodna skupščina za vsako takšno edinico z velikimi samostojnimi nalogami in tudi s pravico odločevanja in izvrševanja po svojih izvršnih organih.

Minister Maksimovič pa je rekel o pomenu volitev to-le:

»Vsak narod mora sam skrbeti za svoj dom in kakor vsak drugi, tako smo tudi mi samim sebi najbližji. To resnico naj ima ves narod pred očmi tudi na dan volitev. Danes zbirajo vsi narodi po vsem svetu vsak vse svoje sile, da prebrodijo težke gospodarske stresljaje in zato je tudi naša dolžnost, da združeni predstavljamo ono silo, ki je potrebna za dvig naše skupne domovine.

Zato se morajo volitve izvršiti v znamenju izgraditve velikih del s skupno silo.

Istočasno pa morajo pokazati na vse strani, da smo mi kot dobri Srbi, kot dobri Hrvati in kot dobri Slovenci in kot dobri sinovi te države vsi pripravljeni in sposobni živeti in razvijati se kot en jugoslovanski narod in da nam je kraljevina Jugoslavija nad vse.

V tem smislu moramo 8. novembra storiti vsi svojo dolžnost.

Govori v Ptuj.

V nedeljo 11. oktobra pa sta govorila o pomenu volitev ministra Pucelj in dr. Kramer v Ptuj.

Minister Pucelj je obširno pojasnjeval pazljivim poslušalcem veliko delo, ki ga je izvršila vlada po 6. januarju. Prehajajoč na pomen novembarskih volitev pa je rekel:

»Volitev naj se udeleže vsi, ki žele močno in urejeno državo. Oni, ki ne bi šli volit,

bi s tem pokazali, da nočejo sodelovati pri tej veliki vsenarodni akciji, in ti bi zagrešili velik zločin proti svoji lastni državi. Naloge, ki čakajo novo narodno skupščino, so ogromne in temu delu bo treba posvetiti najboljše naše moči. Zato sedaj ni čas za strankarska prerekanja, ampak moramo vsi složno prijeti za delo.

Pomemben je tudi govor ministra dr. Kramerja. Ta je rekel med drugim:

»Udeležba na volitvah dne 8. novembra je narodna dolžnost za vsakogar, ki hoče, da se ta naša država razvije v srečnejšo bodočnost. Na volitve nas ne pozivajo stranke, niti ne posamezni politiki v nekdanjem smislu, marveč nas poziva obzir do nas samih in do naših lastnih interesov, a nas Slovence še prav posebej. Mi smo za Jugoslavijo sicer važna postojanka, pa tudi težka. Vi vsi veste, da so naše slovenske razmere posebno komplicirane. Obstojata cela vrsta raznih slovenskih vprašanj, ki jih moremo v zadovoljstvo vsega naroda urediti samo v veliki in močni skupni državi. Slovenci tvorimo samo eno desetino vsega naroda. Šest in dvajset poslancev, kolikor jih pride na Dravsko banovino, je številčno dokaj malo. Zaradi tega moramo mi našim poslancem dati še drugo silo in moč, dati jim moramo avtoriteto, večjo od njihovega števila. Dati jim moramo legitimacijo, da zastopajo enodušno voljo slovenskega dela jugoslovanskega naroda; izvoliti jih moramo z res impozantnim številom glasov. Ako bi jim pri volitvah dali premalo glasov, bi to pomenilo, da smo jim posekali noge baš tedaj, ko bodo morali v najvažnejših trenutkih zastopati poleg jugoslovanskih interesov še posebne interese Dravske banovine. Ako ima kateri del našega naroda pri teh volitvah dolžnost in interes, pokazati svojo voljo in svoje navdušenje za to državo in našo državno jugoslovensko misel, potem smo to baš mi Slovenci.

Agrarni interesenti in volitve

Staro politično in gospodarsko pravilo pravi, da uživa spoštovanje in zaupanje samo tisti, kdor pri tem ali onem delu sodeluje; kdor pa drži roke navzkriž in le gleda, kako delajo in se trudijo drugi, potem pa v kotu potuhnjeno čaka, če mu bodo za njegovo lenobo kaj dali, ta ni nič vreden in vsak ga brca in suje, kjer ga le more.

V naši ožji domovini imamo dovolj primerov za to življenjsko izkušnjo. Ti primeri so res žalostni in nam niso v ponos, ampak resnični so in še bolj poučni.

Mi vemo n. pr., kako se ljudje tu in tam obnašajo ob raznih elementarnih nezgodah (povodenj, požar itd.). Čim zadene ta ali ona nezgoda ta ali oni kraj, se že sliši znani glas: Podpora! Če pa greš na kraj nesreče sam, vidiš prepogostokrat, kako ljudje drže roke navzkriž in čakajo, kaj bo, namesto da bi tudi sami prišli krepko za delo in s tem dokazali, da so pomoči in podpore ne samo potrebni, ampak tudi vredni!

Kako vse drugače se obnašajo v tem oziru n. pr. Amerikanci. Ko je pred leti silen

potres porušil veliko mesto San Francisco, takrat so nesrečneži vsako pomoč od drugod na kratko odklonili in so rekli, da si bodo pomagali že sami...

Prav tako je z našimi agrarnimi interesi sedaj, ko se pripravljajo volitve. Tudi agrarni interesi so postavljeni pred vprašanje: Ali naj čakajo mirno ob strani, da jim pride pomoč od drugod, ali pa naj s svojim delom in svojim sodelovanjem pokažejo, da pomoči niso le potrebni, ampak da so je tudi vredni?

Našim agrarnim interesentom je gotovo še dobro v spominu, kako dolgo se že bore za svojo pravico do zemlje. Pravico imajo agrarni interesi gotovo na svoji strani — toda pot od pravice na papirju pa do uveljavljenja pravice v življenju je dolga in strma. Agrarni interesi so s svojo borbo dosegli, da jim je vlada priznala njihovo pravico do zemlje in posebno agrarni interesi v Dravski banovini so lahko zadovoljni, da so dosegli vsaj to, kolikor so dosegli. Ni pa še celo delo končano in izvršeno, kajti od priznanja do izvršitve je, kakor rečeno, še precej dolga pot. Nobene ovire namreč ni za vlado, da to, kar je enkrat odredila, zopet izpremeni — vsaj na takih izpremembah temelji vsa zakonodaja sploh, ker nobena postava ni večna. Zato pa morajo agrarni interesi paziti in gledati na to, da ne bodo doživeli nobene izpremembe v njihovo škodo!

Zgoraj smo rekli, da uživa spoštovanje in ugled v življenju le tisti, ki prav povsod sodeluje. Tudi za agrarne interese velja to pravilo. Danes kliče sedanja vlada vse ljudi na sodelovanje za gospodarsko obnovo in ureditev države. In le tisti, kdor bo sodeloval, in kdor bo s svojim delom dokazal svojo vrednost, bo imel moralno pravico, da uveljavlja izvršitev tudi svojih želj in potreb. Kdor se bo začel oglašati šele po končanem delu, tega bodo tisti, ki bodo s svojim delom nekaj naredili, po pravici vpraševali: »Kaj pa hočeš ti, dragi prijatelj? Kje si bil pa prej, ko smo

mi delali? Ali si takrat spal? Brate dragi, vidiš, to je tako: kjer si bil prej, tam se oglašiš še sedaj!«

Mi smo o pomenu volitev, ki nas čakajo 8. novembra, že večkrat govorili. Glavni pomen bodočih volitev je ta, da izrazijo ljudje s svojim glasovanjem, da nočejo več starih, nekdanjih razmer, ki tudi agrarnim interesentom niso prinesle nič dobrega (in drugim ljudem tudi ne!), ampak da hočejo novo, krepko in ustvarjajoče gospodarsko življenje v dobro urejeni in močni domači, lastni državi. Stvar bo torej takšna: Kdor bo ostal doma, bo s tem povedal, da noče novega življenja, ampak da hoče stare brezplodne politične in strankarske boje in prepire — kdor pa pojde na volišče, bo pa povedal, da je stare politične in gospodarske podivjanosti sit in da hoče enkrat imeti red in mir in enako pravico za vse v svoji državni hiši!

Odgovor, kaj hočejo agrarni interesi, ni težak. Le spomnite se nekoliko nazaj na stare stranke: Ali se je le ena izmed tistih strank, ki so imele nekdanj prvo in odločilno besedo v javnem življenju in zlasti v zakonodaji, potegnila za pravice agrarnih interesentov? Prav nobena se ni; pač pa se je dogajalo ravno nasprotno: največje in najbolj uplivne stranke so bile najhujše nasprotnice agrarne reforme! To je zgodovinsko dejstvo, ki ga ne more utajiti nobena laž in nobena demagogija! Ali naj torej agrarni interesi s svojo odsotnostjo izrazijo, da hočejo, da se tistim strankam vrne njihova nekdanja moč, ki so agrarni reformi najbolj nasprotovali?

Agrarnim interesentom narekuje torej že njihova pamet, da se odločijo 8. novembra za aktivno sodelovanje, da se odločijo za pot na volišče in da s tem povedo, da starih njim nasprotnih strank ne marajo več, temveč da hočejo novo življenje v državi, ki bo tudi njim že zaradi njihovega sodelovanja prineslo ne samo njihovo pravico, ampak tudi njeno izvršitev.

Pomagajmo si sami!

V težkih trenutkih življenja, ko nas od vseh strani tepejo udarci, je treba predvsem imeti vero v samega sebe. Treba se je ustaviti in upreti, ne pa bežati in misliti najprej na tujo pomoč. Ni od nas odvisno, ali bomo dobili tujo pomoč ali ne in ali bo prišla o pravem času, ampak z našo voljo in požrtvovalnostjo se lahko dvignemo v vsej svoji veličini, napnemo vse svoje sile, in se trdno odločimo, da bomo vztrajali v nevarnostih, ki nam prete. Če se, kadar se branimo pred nesrečo, zanesemo najprej nase in na svojo moč, se nam vzbudita samozavest in pogum ter bomo vedno bolje opravili, kakor pa če preplašeno zbežimo z bojišča in pričakujemo tuje pomoči.

Po tem starem in preizkušenem življenjskem pravilu se moramo ravnati tudi zdaj. Naše gospodarske in finančne razmere so se nekoliko omajale. Prišle so razne težave, ki so se pojavile po vsej Evropi in celo v Ameriki. Tem težavam se moramo upreti in sicer zlasti tako, da zbiramo svoje lastne moči in vzbujamo samozavest. Ena sama velika misel nas mora prevzemati: ne vdaјmo se! Pretrpeli smo že večje težave, toda premagali smo jih vedno, kadar smo napeli in zbrali vse svoje narodne sile.

Danes, ko se je nekakšna kolektivna blaznost strahu polastila slabotnejših delov našega naroda, morajo stopiti na plan vse naše narodne organizacije, da se aktivno borijo zoper razburjenost in paniko, ki se razširja v naših vrstah. Kje ste, Sokoli, Narodna odbrana, Jadranska straža, vi humanitarna in patrijotična društva, moška kakor ženska! Sklicujte seje in konference ter navačajte vse

svoje člane, da dvignejo svoj glas za pomirjenje tistih, ki so se preplašili. Zaključite vsem okoli vas, ki vas preplašeno vprašujejo, kako bomo zdržali krizo: da se boj ne bije s svetlim orožjem, ampak z junaškim srcem.

Zato hrabrite in bodrite srca! nismo še propadli, od propasti smo še daleč, toda biti moramo hrabri, verovati moramo v samega sebe, v svoj narod, v svojo domovino. Ne zapuščajmo jih, ne izdajmo svoje zastave: ne bežimo od naše valute, od naših državnih papirjev, od naših denarnih zavodov! Kam pa naj bežimo! V tujino? Ali je tam morda bolje? Ali bomo mogli rešiti samega sebe, če prestrašeno pričenmo rušiti vse tisto, kar je naša skupna trdnjava?

Evo predlog, kako naj začnemo zbirati naše vrste: vsa naša nacionalna društva, korporacije, občine, učitelji, duhovniki, javni delavci naj začnejo s propagando, da kupi vsakdo, kdor le zamore, te dni vsaj po en državni vrednostni papir. Sokolska, sportna, pevska društva, šole, cerkve, bolnice, čitalnice in druga udruženja naj kupijo po eno obveznico vojne škode, ki se prodaja zdaj po 300 Din, toda je zelo verjetno, da bo kaj kmalu poskočila na svoj normalni tečaj 400 do 450 Din, obveznico 7% notranjega posojila, obveznico 7 in 8% dolarskih emisij ali delnico Narodne banke. Vsi ti papirji se prodajajo danes pod svojo pravo ceno, in kdor jih zdaj kupuje, napravi dobro kupčijo. Poleg tega, in to je najvažnejše, se bo na naših borzah vrnilo zaupanje v te papirje, ker se bo videlo, da je ves narod vzel te papirje za svojo nacionalno dragocenost, jih objel s svojim zaupanjem in obdal s svojo ljubeznijo.

Pri tem torej niso potrebne nobene žrtve, niti veliki zneski. Ni društva niti udruženja, ki bi ne moglo žrtvovati v ta namen vsaj 300 do 400 Din. Če ni v blagajni toliko denarja, naj člani odbora na prvi seji zberejo med seboj teh nekoliko dinarjev. Vsako udruženje naj najintenzivnejše stremi za tem, da bo vsak član daroval v ta namen kakšen stotak, ter z nakupom državnega papirja hkrati znatno moralno koristil svojemu narodu.

Da bi pospešila to akcijo, daje Poštna hranilnica našemu občinstvu svoje usluge popolnoma brezplačno na razpolago. Da se onemogočijo dragi posredovalci in razne sleparije, naj vsakdo, ki želi kupiti kakšno državno obveznico, pošlje denar Poštni hranilnici preko svoje najbližje pošte (s položnico 127 Š, ki se dobi na vsaki pošti; na zadnjo stran naj napiše, zakaj denar pošilja: Položnico naj naslovi na čekovni račun št. 50.011). Poštna hranilnica bo vsa ta naročila zbiralala in izvršila nakup še isti dan na borzi. Prav ta dan bo poslala vsakemu naročniku kupljeno obveznico po izvirnem borznem tečaju, ne da bi si zaračunala kakršnokoli provizijo ali takso. (Poštna hranilnica je državni zavod, in bo to delo izvršila ne zaradi zaslužka, temveč radi splošne koristi.) Prav tako bo dajala brezplačno tudi vsa potrebna obvestila in navodila, ki bi jih kdo od nje zahteval.

Tako se bo lahko izvedla velika akcija z dalekosežnimi posledicami za naš javni kredit in naše narodno življenje. Stremimo vsi za tem, da se ta akcija izvrši.

Dr. Milorad Nedeljković,
generalni direktor Poštne hranilnice.

»Če bi bil milijonar?«

»Tako razmišljanje je za reveža kajpada le malo realno, vendar brez pomena ni. Ljudje mislijo. In to je mnogo. Zato »Slovenčev« uredništvo postavlja svojim čitateljem v teh dneh težav in skrbi to-le vprašanje: »Kaj bi počeli vi, če bi bili milijonar?« —

V odgovor na stavljeno vprašanje bi lahko vsakdo povedal in odkril tudi svoj socialni, gospodarski, politični in narodni program!...

Kar tako na lepem zadeti človeka v sredo njegovega socialnega občutenja, ga postaviti vsega neboljenega in hudo izmučenega od vsakdanje trde borbe za vsak poedini dinar, za vsak korak in sleherni kosček kruha pred tako romantično in osladno vprašanje, se mi zdi, da ni kar tako. Neka majhna krivica je v takem vprašanju, tako majhna, pa vendar prizadene bednemu človeku, ki mu dandanes ni več dano, da bi mislil dlje kot na jutrajšnji dan in njega beraško dobroto, veliko gorje, ki se takole počasi preuredi v prikrito ogorčenje in nezadovoljnost z današnjim socialnim in družabnim redom. V človeku zaneti resničen upor! Da, danes smo v dvajsetem veku, resnično, časa nimamo več misliti na take lepe in čarne pravljice kot so mislile lepe grajske gospodične. »Ljudje mislijo. In to je mnogo.« Gospoda! Še preveč danes ljudje mislijo, tako da so včasih vsi trudni samih obupnih misli, da včasih ne vedo, kam bi s tolikimi mislimi: pa vsak misli na same majhne reči, zakaj končno se bo na svetu življenje moralo vendarle tako urediti, da bodo vsi ljudje imeli vendar nekaj majhnega trdnega v svojih rokah in ne bo nikjer več tistih »velikih milijonov«, ki dajejo enemu samemu človeku v roke nezaslišano oblast.

... odkril tudi svoj socialni, gospodarski, politični in narodni program!«

Kaj ga ne čujete minuto za minuto povsod: v kmetški hiši, v zadnji bajti, v fabriki, pisarni, na cesti in povsod? — Dela nam dajte; zemlje nam dajte, kruha nam dajte in miru nam dajte! Ali ni to program, ki je na vsem božjem svetu tako velik in močan, da ga že gluhi čujejo. Ne, danes pošteni ljudje ne nosijo svojega programa nič več skritega v bogve katerem kotičku! Danes je vse jasno in čisto.

Po svetu

Svetovna gospodarska kriza zavzema vedno večji in hujši obseg. Danes je ne čutijo več samo revni brezposelneži, ampak jo čutijo tudi kapitalisti. Najbolj značilen znak gospodarske krize v najnovejšem času je beg kapitala iz dežele v deželo; ta beg je zadel celo Ameriko, posledica pa je padec vrednosti dolarja. Begati pa je začel kapital zaradi nezaupanja v stalnost in varnost. Da odpomorejo temu zlu, in da vzpostavijo medsebojno zaupanje, to je tudi namen sestanka vplivnih državnikov v Ameriki; tja je namreč povabil predsednik Hoover francoskega ministrskega predsednika Laval in italijanskega zastopnika Grandija. Navzoči bodo pa tudi zastopniki Nemčije in Anglije.

V ANGLIJI

so razpisali nove volitve. Geslo, v katerem se vrši vsa volilna agitacija, je: carina ali prosta trgovina. Konservativci hočejo carino, liberalci pa prosto trgovino. Vsak pa hoče svoje z vidika — rešitve gospodarske krize. V Angliji se je namreč življenje silno podražilo, odkar je padel funt, plače in zaslužki so se pa znižali. Opravičeno pa je upanje, da bo znana angleška vztrajnost in varčnost znala premagati vse težave kljub trenutnim neprijetnostim.

Silno napet je položaj tudi

v Nemčiji.

Tam delajo desničarske (kapitalistične) stranke silne napore, da pridejo na vlado. Nemški zunanji minister dr. Curtius je že moral odstopiti; po deželi pa se vrši shod za shodom, vedno in povsod pa zahteva težka industrija temeljito izpremembo vlade.

Položaj v Nemčiji zelo zanima Francijo, kajti če pridejo v Nemčiji na krmilo desničarji, utegne priti do nevarnih zapletov zaradi plačevanja vojne odškodnine, ki bi jo Nemčija v tem slučaju kratkomalo ustavila. To pa bi pomenilo za Evropo novo vojno nevarnost.

NA ČESKEM

se vsa javnost silno zanima za spor, ki je nastal že pred meseci med praškim nadškofom dr. Kordačem in papeževim zastopnikom v Pragi. Ta spor se je končal s tem, da so nadškofa poslali v pokoj, nad celo vrsto duhovnikov pa so izrekli hude cerkvene kazni.

Na daljnem vzhodu, v Mandžuriji, se nadaljuje vojna med Kitajci in Japonci. V ta spor se je vmešala tudi Amerika, na drugi strani pa Rusija.

RUSIJA

nadaljuje svojo gospodarsko politiko po vsem svetu. Ta politika gre za tem, da rusko blago povsod pobija cene domačih proizvodov (>dumping<). Ruske konkurence pa ne čutijo več samo agrarne države, ampak tudi že industrijske in ta konkurenca še bolj poostruje že itak dovolj težavni gospodarski položaj po vsem svetu.

Valute.

Dati moramo za:

1 nemško marko	Din	—
1 švicarski frank	Din	10'98
1 avstrijski šiling	Din	—
1 angleški funt	Din	216—
1 ameriški dolar	Din	55'90
1 francoski frank	Din	2'21
1 češkoslov. krono	Din	1'66
1 italijansko liro	Din	2'86

Sejmi:

18. oktobra: Trbovlje, Vojnik;
19. oktobra: Radeče, Mozirje, Podsreda;
21. oktobra: Dovsko, Cerklje, Lesce, Žubno, Janenca, Podšentjur, Žiri, Sevnica, Sv. Peter p. s. g., Celje;
24. oktobra: Dol, Dol, Logatec, Velenje.

Perilo, ki ima duh po smrečju.

Po gozdu dišeče perilo ... in čisto, kakor mora biti ... in vendar previdno oprano s ter-pentinovim milom Gazela. Njegova obilna, mehka pena tolikanj obilnejša, ker mu je prid-jano najboljše terpentinovo olje —pere hitro ... in zares čudovito.

TERPENTINOVNO MILO
GAZELA
pere zares čisto

GT. 31

Trdnjava za zlato v Parizu.

Stavbišče, kjer se danes dviga ponosno poslopje francoske narodne banke v Parizu (>Banque de France — reci: bank de Frans), je bilo cela tri leta ograjeno s 4 metre visoko ograjo. Stavbišče je obsegalo 1000 kvadratnih metrov. Na tem stavbišču je neprestano vrtalo zemljo 40 zračnih kompresorjev (to so priprave za vrtanje skal itd. s pomočjo stisnjenega zraka) in 60 metrov globoko pod zemljo je delalo 1500 samo izbranih in zanesljivih delavcev. Ti so kopali podzemeljske rove v živo skalo pod malo podzemeljsko reko.

Danes je poslopje izgotovljeno. Uradnik te pelje z jeklenim dvigalom v rov, ki je tako zgrajen, da mu tudi najtežje topovski ogenj ne more škodovati. Takih rorov je 28 in vsi vodijo v podzemeljsko kraljestvo zlata; to kraljestvo pa obstoja iz jekla, betona vode in — zlata.

Največji prostor v tej podzemeljski trdnjavi je velika, okrogla dvorana, ki je 28 m visoka. Stene te dvorane so 6 in pol metra debele — vse iz jekla in betona in zopet iz jekla in betona; vse pa obdaja širok jarek vode.

Vrata do te dvorane so nekaj posebnega. Tu stoji električni voziček, ki je narejen tako, da zavozi njegov prednji del natančno v velik jekleno-betonski blok, ki teha 8 ton. Ta blok je 6 in pol metra debel in 8 metrov visok, izgleda pa kakor zagozda. Na električnem vozu je priprava, s katero se lahko sproži iz bloka 16 jeklenih »prijemačev«, ki posegajo v odgovarjajoče odprtine v zidu. Skozi ta vrata v zidu prideš 60 metrov globoko pod

zemljo v dvorano, kjer nosi 750 betonskih stebrov mogočen strop. Stene te dvorane so obložene z 1 meter in pol debelimi jeklenimi ploščami.

V tej trdnjavi za zlato pa so še prostori, kjer lahko živi in prebiva 2000 ljudi 6 mesecev brez vsake zveze z zunanjim svetom. Tu so vodnjaki, električne kuhinje in spalnice. Po vseh prostorih dovajajo ventilatorji vedno svež zrak.

V belo pobeljenih shrambah je nakopičenih na tisoče in tisoče konserv, potem pa sledi pisarna za pisarno.

To je celo mesto pod zemljo, kakor v pravljicah. To je »država v državi«, v prostorih te države pa leži za težke milijarde suhega zlata, kovanega in nekovanega. In vedno še prihaja v to podzemeljsko kraljestvo zlata novo zlato, zlate zaklade pa neprenehoma straži 1000 mož, ki stanujejo vedno pod zemljo in le redkokdaj, pridejo na površje zemlje. Danes pošilja ves svet svoje zlato v Pariz, ker ni nikjer tako varno shranjeno kakor v pariški podzemeljski trdnjavi za zlato.

Pri zapeki, krvnem prenapolnjenju trebuha, kongestijah, bolečinah kolknih živcev, bolečinah v boku, zasoplenosti, hudem srčnem utripanju, migreni, šumenju v ušesih, omotici, pobitosti povzroči naravna »Franz-Josefova« grenčica izdatno izpraznjenje črevesa in osvoboditev od občutkov tesnobe. — Mnogi zdravniki uporabljajo »Franz-Josefovo« vodo tudi pri nadlogah klimakterijalne dobe z največjim uspehom. »Franz-Josefova« voda se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Dopisi

Mala Nedelja. V nedeljo 25. oktobra točno ob pol 4 uri se vrši v Društvenem domu Jurčičeva proslava z narodno igro »Domen«, glasbo in petjem. Pred igro gasilska zaobljuba. Vabljeni vsi od blizu in od daleč.

Vel. Osolnik. V četrtek 8. t. m. je ob približno 20. uri na Vel. Osolniku pri Vel. Laščah izbruhnil požar. Goreti je začelo pri posestniku Marinčku v listnici poleg kašče, od koder se je plamen z bliskovito naglico širil. V kratkem času je postalo 6 poslopij žrtev požara. Na kakšno gašenje sploh ni bilo misliti, ker v celi vasi ni bilo prav nobene vode, ter so se morali prihiteli gasilci in ostali, omejevali le na obrambo sosednjih poslopij. Pogorelo je posestniku Marinčku vse, hiša, skedenj in kašča, Garbasu hiša in svinjaki, Šteblaju pa hiša. Posebno Marinček je zelo prizadet, ker si je cela družina rešila le golo življenje. Pohištvo in obleka pa je zgorela tudi ostalima dvema nesrečnejšima, ker ni bilo pri naglici, s katero se je širil požar, ničesar mogoče rešiti. Škoda je ogromna in je krita le z malenkostno zavarovalnino. Pri gašenju so sodelovala gasilna društva iz Roba, Škocijana pri Turjaku in iz Vel. Lašč. V akcijo je stopila pa le škocijanska brizgalna, katera je nekaj časa brizgala gnojnico iz ene gnojnične jame, dokler ni bila tudi ta prazna. Kako je požar nastal, se ni dalo točno dognati, najbrže pa vsled neprevidnosti.

Predgrad pri Kolpi. Neoporečno se diči vsaka kulturna država, dežela, bodisi vas ali njena okolica s svojimi zgodovinskimi spomeniki. In vsak tak spomenik ima svoj pomen, posebno pa kraj, kjer se nahaja. V Predgradu sta ležala v Auerspergovem gradu dva topova — po domačem nazivu: »dve lobardi« — še iz časa turških navalov v naše kraje. Odtlej — iz časa turških upadov — pa do nedavnega sta spala mirno spanje; morda ju je le od časa do časa ogledal zgodovine željni človek. Pa je pred mesecem prihrumel avto in ju odpeljal; naložili so predgrajska zgodovinska spomenika in je odvedli. Kdo, kam, zakaj, nihče ne ve; baje v Kočevje. — Kaj nameravajo z njima, tukajšnja javnost ne ve, vemo samo, da so naša dva zgodovinska topova odvedli. Ves Predgrad je žaloval ob izgubi zgodovinskih dokumentov svojih pradedov. Zvonili sicer nismo, zvonili bomo od veselja, ko ju dobimo nazaj, kar si vsi želimo, kajti telesni ostanki radi počivajo v domači zemlji! In ti ostanki so bili pri nas zelo priljubljeni. Lani je naš šolski upravitelj razkazoval ti dve lobardi svojim učencem ter jim obenem v zvezi z njima razkladal zgodovinske čase v dobi Turkov. Danes teh dveh zgodovinskih pomnikov nimamo več! Pregovor pa pravi: »Vsak se diči s svojo zgodovino, a ne s pavjim perjem!« Mi pa jasno trdimo: odvedeni lobardi sta zgodovinska dokumenta Predgrada pri Kolpi, samo Predgrada pri Kolpi!

Iz Posavja. Teden za tednom prinašajo naši dnevniki in tedniki razna poročila in vesti iz Sevnice ob Savi. V teh člankih bo čitatelj zamenjal iskal senzacij in novic, ki bi utegnile komu razdražiti živce. So to samo gospodarske novice, na videz suhoparne, v resnici pa ogromne važnosti. Tako smo med novicami iz Sevnice lahko čitali zadnje čase o elektrifikaciji trga, o gradnji vodovoda, o novi železniški progi Sevnica—Št. Janž in z njo zvezanimi vprašanji o še večjem razvoju industrije in tujskega prometa v Posavju, dalje o zelo važnih kmetijskih zadevah, tako o selekciji govejve živine, o omiljenju vinske krize s prireditvijo prvega sejma za vinsko grozdje, o sadni razstavi, o kmetijsko-gospodinski šoli itd., torej samo vprašanja, ki zahtevajo mnogo požrtvovalnosti, še več pa dela in truda, mnogo znanja in nesebičnosti in veliko vztrajnost; vse to v enem cilju, da se

prebrodi težko gospodarsko stanje in pomaga prebivalstvu do blagostanja. Na čelu vsega tega gospodarskega gibanja stoji sevnški župan g. Ernest Krulej, ki je pričel s široko-potezno organizacijo po celem Posavju.

Grosuplje. Krajni šolski odbor je pred leti zaprosil višjo šolsko oblast, naj po možnosti nastavi na tukajšnji novi osnovni šoli učiteljsko moč, večjo vodstva gospodinskih tečajev. Z velikimi žrtvami ljudstva je pripravil in opremil prostor za stalne gospodinske tečaje; šolska oblast je radevolje ustregla tej prošnji ter namestila na tukajšnji šoli kot tako učiteljico gđčo Vido Jakličovo.

Pretekli teden pa smo zvedeli, da je gđč. Vida Jakličova premeščena iz Grosuplje v Gerlince v Prekmurju. Ljudstvu je žal, da ni moglo z njeno pomočjo dočakati sadu delovanja tihe, skromne in požrtvovalne učiteljice tudi na izvenšolskem polju v vodstvu dekliških gospodinskih tečajev. Višja šolska oblast bi ljudem zelo ustregla, če bi jim vrnila tako priljubljeno učiteljico. — Krajni šolski odbor, Grosuplje.

Konjice: Uspelo zborovanje agrarnih interesentov. V nedeljo 27. septembra se je vršilo v konjiškem Narodnem domu dobro uspešno zborovanje agrarnih interesentov. Navzoči, po ogromni večini mali kmetje in kmetice iz okolice so do zadnjega kotička napolnili veliko dvorano in pazljivo sledili predavanju tajnika Zveze sl. agrarnih interesentov v Ljubljani g. Mravljeta Milana, ki je v poljudnem govoru obrazložil likvidacijo agrarne reforme in pokazal rezultate dela na tem vprašanju. Zborovanje je vodil tukajšnji župan in notar g. Rado Jereb, ki je pred predavanjem opisal položaj v državi in pokazal pota po katerih nam je hoditi, da se bo huda gospodarska kriza kolikor toliko omilila. Po zborovanju se je vršil ožji sestanek zastopnikov občin, na katerem se je razpravljalo o političnem položaju v državi. Popoldne istega dne je g. Milan Mravlje imel polnoštevilno obiskano zborovanje v Vitanju.

Dramlje: Še je v spominu silna nesreča, ki je obiskala 17. junija našo občino in nekaj sosednjih vasi, ko je debela toča zbila v tla zoreče žito in druge pridelke. Uradna komisija je cenila škodo na 7 milijonov dinarjev. Vsi obupani, kje bomo vzeli sredstva za nabavo semenja in nam je pretila propast, ko se je za nas zavzel sam ban dr. Marušič. V zadostni množini nam je naklonil semenske

ajde, ki je kljub slani dobro uspela ter bo marsikateri družini priboljšek h krompirju in repi. Za takrat smo prosili semena za jesensko setev. Prav očetovsko se nas je spomnila banovina in nam naklonila 60.000 Din za semensko pšenico. Na pobudo našega sreskega načelnika g. Hubada pa se je ustanovil v Celju pomožni odbor za oškodovance po toči, ki je zbral doslej 30.000 Din za nakup semenske pšenice. Vsega skupaj smo prejeli oškodovanci 4 vagone semenske pšenice, ki se je razdelila med občane iz Dramelj, Šmartnega v Rožni dolini, Vojnika in Škofje vasi. Nabiralna akcija deluje še dalje in bo naklonila še za spomladno setev jarega ječmena in ovsa. — Vsi oškodovanci čutimo prijetno dolžnost, da se zahvalimo banu dravske banovine g. dr. Marušiču kot zastopniku države, pomožnemu odboru ter vsem, ki so se nas spomnili v naši hudi stiski.

Pri Sv. Marjeti na Dravskem polju je na vinski trgatvi domač orožnik, ki ni bil v službi, ustrelil v prsa Štefana Svenška.

Velik požar je uničil posestniku Antonu Veršniku iz Gorice pri Petrovčah in njegovim sosedom vsa gospodarska poslopja. Posestniki trpijo okoli 500.000 Din škode, ki je malenkostno krita z zavarovalnino. Sumijo, da je bil ogenj podtaknjen od zločinske roke.

Sadjarji! V dneh 25., 26. in 27. oktobra t. l. se vrši v prostorih Ljubljanskega velesejma velik sadni sejem. Vsi sadjarji so vabljeni, da se s svojim pridelkom udeležijo tega sejma. Kdor namerava sodelovati, mora do 1. oktobra t. l. prijaviti svojo udeležbo na naslov »Sadjarsko in vrtnarsko društvo« v Ljubljani, Resljeva c. 24/II. V tej prijavi je točno navesti katere vrste se bodo poslale, koliko od vsake vrste, v kakšni posodi in koliko sadja od vsake vrste (razen tistega, kar namerava poslati) ima dotičnik sploh naprodaj oziroma doma v zalogi. Skrbelo se bo namreč po možnosti za odjemalce ne samo za tisto sadje, ki bo postavljeno na sejem, ampak tudi za zaloge, ki jih imajo doma. V poštev pride samo trpežno pozno jesensko in zimsko, skrbno izbrano namizno sadje, zlasti jabolka in hruške, in sicer samo tistih vrst, ki se nahajajo v sadnem izboru za Dravsko banovino. Vsa nadaljna pojasnila daje Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani.

Kdor pridobi našemu listu na leto le enega novega naročnika, je že veliko storil za kmetijski pokret.

Zavarovalnice, požari, požigi.

Že v preteklem, zlasti pa še v letošnjem letu, so se požari proti pričakovanju, ki ga prikazuje statistika, tako pomnožili, da moramo to označiti kot izvanreden pojav. To daje povod zavarovalnicam, da javno izrazijo svoje mnenje.

Vzroki požarov so nesrečni slučaj, dalje neprevidnost in malomarnost zavarovancev samih in pa požigalci, ki iz spekulacije zažgo svoje lastno imetje ali s požigom uničijo tuje premoženje.

Namen zavarovanja je, kriti po nesrečnih slučajih nastale škode. Nikakor pa ne spadajo v okvir odškodninske dolžnosti vsled velike malomarnosti ali pa celo iz spekulacije nastale škode.

Požari iz malomarnosti, neprevidnosti, se preprečijo v glavnem na ta način, da se zabrani nepozanim in sumljivim osebam dostop v poslopja, poveča pazljivost nad otroci, ter zlasti prepove kajenje in neprevidno ravnanje z lučjo in vžigalicami v gospodarskih poslopih in prostorih, kjer se nahajajo lahko upaljški predmeti. Posebno paznjo je polagati na redno čiščenje in pravilno vzdrževanje dimnikov, peči in ognjišč. Obstaja pa seveda še mnogo drugih varnostnih ukrepov, da se požari preprečijo.

S stališča narodnega gospodarstva bi bilo po zdravit, da se s sodelovanjem vseh krogov onemogočijo požigi in požarne škode vsled malomarnosti. V interesu vseh zavarovancev je, da se doseže ta

cilj. Zavarovalnice bodo namreč prisiljene, če te abnormalne razmere ne prenehajo, zvišati premije.

Požigalci morajo priti v roke pravice. V to svrhu naj sodelujejo vsi, da bo mogoče poklicanim oblastem priti na sled požigalcem. Zavarovalnice s svoje strani pa obljublajo visoko nagrado vsakomur, ki bo dal take podatke, da prejme požigalec zaslužen kazni.

Požigalci v pogostih slučajih prekomerno zavarujejo v nadi na dobiček. Nekateri plašeni ljudje pa sklepajo previsoka zavarovanja v strahu za svojo imovino.

Zavarovalnice opozarjajo, da je prekomerno zavarovanje brez koristi. Zavaruje naj se pri popolnoma novih predmetih nova vrednost, pri starih naj se upošteva zmanjšana vrednost vsled starosti in obrabe. Na tej podlagi izplačajo zavarovalnice odškodnino po določbah zavarovalnega zakona. Po tem naj se ravnaajo zavarovanci, ki vrednost zavarovanih predmetov najbolje poznajo.

Končno opozarjajo zavarovalnice, da bodo za pogorele stavbe, ki bi se ne vpostavile v prejšnji stan, povračale v smislu zavarovalnega zakona in splošnih zavarovalnih določil le prometno vrednost istih, ki pa je v sedanjih razmerah mnogo manjša od resnične vrednosti.

ANKER — COMMERCIAL UNION — CROATIA — DUNAV — HERCEG-BOSNA — JADRANSKA — JUGOSLAVIJA — ROSIJA FONSIER — ROYAL EXCHANGE ASSURANCE CORPORATION — SAVA — SLAVIJA — TRIGLAV L'UNION — VARDAR — VZAJEMNA ZAVAROVALNICA.

Novice

Ako ste prejeli od uprave kmet-skega lista opomin za poravnavo naročnine, Vas prosimo, tudi tem potom, da ne odlašate s plačilom.

Dar revežem. Ko je občinska uprava v Dramljah imenovala bana dr. Marušiča za častnega člana občine, je ob tej priliki g. ban daroval za občinske reveže 1000—Din.

Proslava dobrovoljcev. V soboto preteklega tedna se je vršila v Ljubljani uspela spominska svečanost slovenskih dobrovoljcev. Na svečanosti ki jo je obiskalo mnogo občinstva, sta govorila gg. A. Lorgier in dr. E. Turk o pokretu in delu dobrovoljcev v Rusiji. Na proslavi zbrani dobrovoljci pa so sklenili po vseh močeh podpirati akcijo za po suši prizadete kraje.

Napad s koso. V vasi Golobinjaku pri Novem mestu se je neki Flander hudo maščeval nad delavcem G. Sitarjem, ki je Flandra v vinskem hramu radi nedostojnega obnašanja porinil v kot. Flander je Sitarja počakal v zasedi ter ga napadel s koso in mu prizadejal težke rane po glavi, plečah in rokah. Grozno razmesarjenega delavca so prepeljali v kandijsko bolnico.

11. oktobra je minulo 11 let, odkar smo po nesrečnem plebiscitu izgubili najlepši kos slovenske zemlje: Koroško. Naš slovenski Korotan je čudovito lepa dežela, kjer je tekla zibelka slovenska. Tej čudovito lepi deželi bije smrt, in mi tako malo mislimo nanjo!

Med šolsko mladino v Litiji se je zadnje dni silno razširila davica. Šolo so morali začasno zapreti. Večina obolelih otrok je v domači oskrbi, ker jih ne morejo oddati v ljubljansko bolnico, ki je čisto natrpana bolnikov.

Pasja steklina se je v zadnjem času pojavila v okolici Murske Sobotice. Več oseb je bilo ogrizenih ter so bile vse odpravljene v Pasterjev zavod.

V kmetški voz posestnice M. Mesojedec iz Zdenske vasi je med postajama Čušprek in Dobropolje na Dolenjskem zavozil vlak. Voz je ostal na progi čisto razbit; voznik in konja pa so ostali nepoškodovani.

Spretno so ponarejali neki ponarejevalci 100 in 1000 dinarske bankovce, ki so jih potem precej uspešno razpečali v Mariboru. Slednjič pa so ponarejen denar odkrili — ponarejevalcev pa še ne.

Ženi je odrezal jezik. V vasi Srebnici pri Beogradu je imel kmet J. Milošević zelo jezikavo ženo. Pred par dnevi sta se spet spoprijela in mož je ženi kratkoma odrezal jezik.

V Mariboru se zelo resno bavijo z vprašanjem upepeljevanja mrličev kot je to že uvedeno v vseh večjih krajih Evrope. Te dni se snuje društvo »Ogenj«, ki ima namen zgraditi v Mariboru krematorij, kjer bi se sežigali mrlič.

Podivjan bik. V Zapodju pri Kresnicah je posestnik Kokalj priklepil k jaslim bika, ki so ga z veliko težavo spravili v hlev. Med opravlilom se je bik zaletel v gospodarja in mu zasadil rogove v trebuh. Ponesrečenec ima hude rane.

Enajst delavcev je zasulo v rudniku »Concordija« v Vratislavi. Nesreča se je zgodila vsled potresa, ki je podrl rov v dolžini 200 m.

Ceneje nego v razprodaji in pri tem le prvovrstno blago za plašče, obleke, zimске suknje in vso ostalo manufakturo nabavite pri znani tvrdki NOVAK, na Kongresnem trgu (nasproti nunske cerkve).

Požigalec z grozljivim pismom. V petek minulega tedna je zloben požigalec zažgal gospodarsko poslopje znani živinorejki montažonskih volov M. Vdovčevi iz Sv. Križa pri Litiji, ki trpi do 40.000 Din škode. Na oknu pa ji je še pustil pismo, v katerem ji grozi, da ji bo prihodnje leto požgal še ostalo.

Mogočno slavlje vojni dobrovoljcev katerega so se udeležili poleg številnih dobrovoljcev tudi mnogi odlični zastopniki naše in drugih držav, se je vršilo pretekli teden v Beogradu. Ob tej priliki je bila tudi posvečena nova dobrovoljska zastava, kateri je kum Nj. Vel. kralj. Mnogoštevilni množici je govoril o dobrovoljskem pokretu in njega uspehih za časa svetovne vojne slepi polkovnik g. Lujo Lovrič.

Na železniški progi med postajama Poljčane in Grobelno je prišel na prelazu pri vasi Slatini pod vlak 84 letni A. Snužar iz Vrha pri Šmarjah. Da je, sicer še zelo zdrav starček preminul tako žalostno, je gotovo vzrok njegova naglušnost.

Komaj 11 letna deklica pa je že preživljala tisto pravo izgubljeno življenje. Zlatka, hči tovarniškega delavca, je vodila v Zagrebu večjo tatinsko mladoletno družbo, ki pa jo je policija izsledila.

Občinstvo opozarjamo na današnji oglas tvrdke Josip Ivančič, Ljubljana, Prešernova ulica šte. 54.

Z nožem so se fantje iz Tunjic pri Kamniku. A. Vrhovnik iz Tunjic je bil silno težko poškodovan, neki Kosernik ga je sunil z nožem trikrat v glavo, enkrat v hrbet in mu ranil pljuča. Pa se res ne da ničesar dopovedati tem našim fantom: nož in spet nož to je njih veselje!

TISKOVINE
vseh vrst. trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA, GREGORČIČEVA 23
Tel. 25-52. Telegram: Tiskarna Merkur.

Kredit za pogozdovanje. S sklepom ministra za šume in rudnike je izvršena razdelitev kreditov za pogozdovanje krasi in goličav v sezoni 1931—32. Direkcija gozdov v Ljubljani je prejela 200.000 Din tozadevnega kredita.

Državna podpora za nabavo čistilnih strojev. S sklepom ministrskega sveta je določeno, da se podeli banskim upravam dravske, savske in dunavske banovine po 330.000 Din kot podporo za nabavo trifolinskih strojev, ki so namenjeni za čiščenje detelj-nega semenja.

Srečen dobitnik loterije je postal poštni zvičnik Erdeli iz Novega Sada, ki je zadel pri žrebanju državne loterije s srečko šte. 168.187 glavni dobiček 400.000 Din. V času take gospodarske depresije res velika sreča; žal da je na svetu tako malo takih sreč.

Analfabetki tečaj je bil te dni zaključen v Dolnji Lendavi. Tečaj je dosegel v vrstah nepismenih zelo dober uspeh; s prav dobro oceno je izdelalo 85% vseh fantov.

Veliko tihotapstvo svile so odkrili v Št. Ilju ob avstrijski meji. Obmejni orožnik je prijel nekega tihotapca, ki je nosil s seboj okoli 1000 metrov svile v vrednosti do dinarjev 70.000.

Vlomilec se dandanes spravijo nad vse, kar je le kaj vredno. Pretekli teden so neki neznanci vlomili v nek zagrebški kino ter popolnoma izpraznili blagajno, kjer se je nahajalo okoli 70.000 Din.

Poceni mošt. Nek vinogradnik iz Moslavine pri Sisku je prodal ves svoj letošnji vinski pridelek v količini 70 hl nekemu gostilničarju za 400 Din. To je pa menda hujši od vinske krize, najbrže kaka mala kriza v glavi!

Peki in nove uredbe to je najbrže v velikem nasprotju. Pretekli teden je tržno nadzorstvo v Sarajevu zaplenilo nekaterim pekcom okoli 200 kg kruha, ker je pri vsakem kg manjkalo po 7 do 10 dkg.

Ogromen požar je pretekli teden zajel 4 tovarne v glavnem mestu Litve Kovnu. Prva se je vnela velika tovarna za predelavo bombaža. Poleg tovarne so istočasno zgorela tudi obsežna ruska transitna skladišča z manufakturnim blagom, sladkorjem, gumijem i. t. d.

Maščevanje. V Berlinu je neka kavarna odpustila vse natakarsko osebje, ki se je maščevalo na ta način, da je pozvalo goste naj izpraznijo kavarno, nakar so jo natakariji popolnoma opustošili. Tako si iščejo brezposelni zadoščenje!

V Rusiji so pričeli graditi nove velike tovarne avtomobilov in traktorjev. Nahajale se bodo v Harkovu in Nežem Novgorodu. Izdelovale se bodo na leto bajne množine avtomobilov in traktorjev. Domneva se, da je ta industrijska izvedba v zvezi z ameriškim avtomobilskim kraljem Fordom.

Usoden ciklon je divjal pretekli teden v Južni Ameriki v mestu Recorquiti, kjer je prišlo veliko število ljudi ob življenje, poleg tega pa je podrlih nešteto domov in hiš.

Številke italijanske armade. Iz spomennice, ki jo je Italija predložila Društvu narodov in v kateri je popisala svojo oboroženo silo, posnemamo, da šteje italijanska vojska na suhem 491.391 vojakov in 22.137 častnikov, na morju 51.326 mož in 22.194 v zračni vojski.

Bivšega meniha I. Gaborja so našli mrtvega v nekem hotelu v Vel. Kaniži na Madžarskem, njegova zaročenka pa je umirala. Oba sta se zastrupila. Gabor je malo časa prej izstopil iz samostana in se je nameraval poročiti. Vsled brezposelnosti pa je šel v smrt. Boljši, da bi bil ostal v samostanu!

Velik zemljepisni muzej so te dni otvorili v Leningradu v Rusiji. Splošno se sodi, da je to eden najzanimivejših muzejev; v njem si moreš ogledati v kratkem času vso Rusijo in njeno življenje.

Neveljavne hostije. Zadnja odredba čehoslovaške vlade o mešanju moke je izvala med katoliškimi cerkvenimi vrstami, ki uporabljajo za izdelovanje hostij le čisto pšenično moko, nepričakovane posledice. Povsod so izdane določbe, da hostije iz mešane moke niso veljavne temveč naj si povsod preskrbe čisto pšenično moko.

V stanovanjski četrti v Gdinji na Poljskem se je zgodila usodna eksplozija. Razletele so se naprave za plin ter je obenem porušeni 14 stanovanj. Pod razvalinami je našlo smrt 9 oseb, sedem pa je težko ranjenih.

Oropan vlak. Na zelo drzen način je bil pretekli teden oropan vlak iz Ratibora v Nemčiji. V zadnjem vagonu vlaka sta se pričela pretepati dva mladeniča, ki sta v vagonu napravila pravo zmedo. Eden izmed potnikov je potegnil zasilno zavoro, vlak se je ustavil in vsi potniki so prišli k zadnjemu vagonu. Medtem pa so drzni vlomilci udrli v službeni voz in oropali vse denarne vreče.

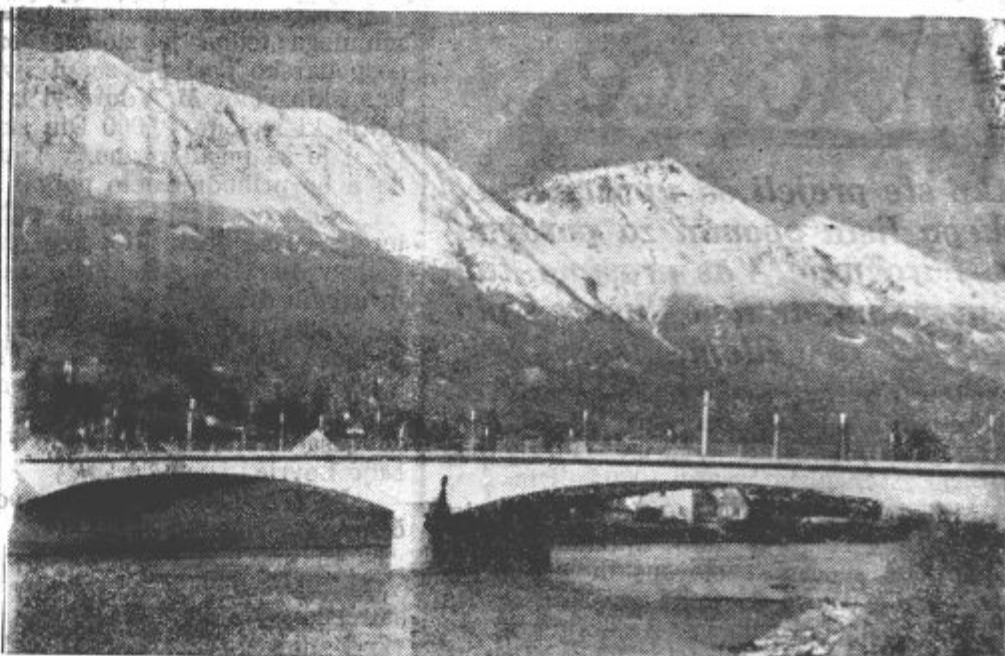
Uboge lastovke. Letošnja zgodnja zima je posebno prizadela lastovice, ki so morale svoj polet na jug prekiniti. Skoraj ves teden jih že prevažajo z letali v južne kraje. Posebno mnogo posla in skrbi imajo z njimi na Madžarskem, Poljskem, v Avstriji in Rusiji, kjer jih kar na stotisoče naložijo v aeroplan in jih transportirajo v Egipt in severno Afriko.

Juan Esteban Montero, ki je bil izvoljen 4. oktobra za predsednika republike Čile. Na dan volitev je prišlo do hudih političnih bojov, v katerih je bilo ubitih 14 oseb.

Predsednik avstrijske republike Miklas. Avstrijska nar. skupščina je v petek volila novega predsednika avstrijske republike. Izvoljen je bil vnovič dosedanji predsednik Viljem Miklas.

Nov most v Inomestu. Pogled na okoliške gore kaže, kako zgodaj je v Alpah nastopila zima.

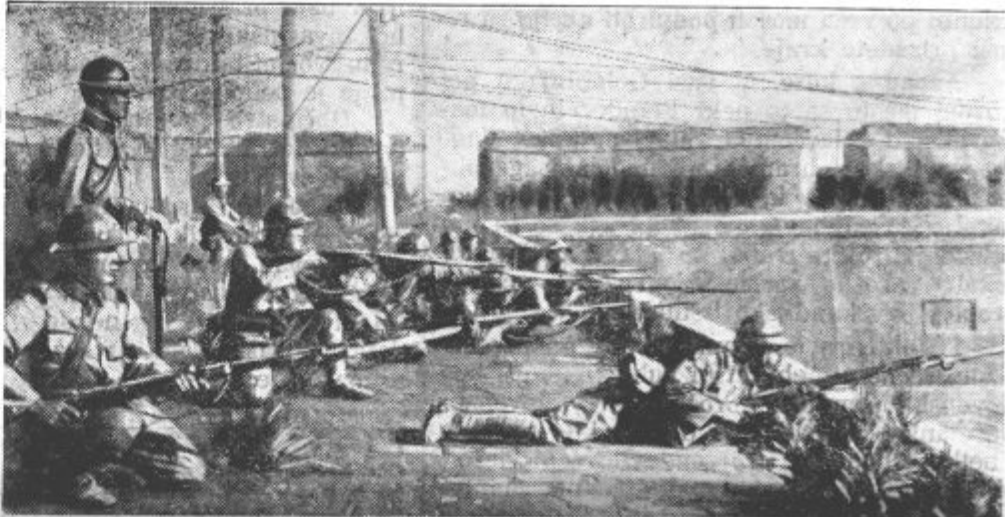
Admiral John Kelly je imenovan za poveljnika angleškega brodogradilnega podjetja na Atlantskem morju. Njegov prednik, admiral Hodger je moral odstopiti zaradi pomanjkanja mornarjev. Slika na levi

Japonske čete na okopih Mukdena.

Nordijske države odpravile zlato valuto. - Švedski ministrski predsednik Eckman.

Potres na Japonskem. V japonski pokrajini Kwantu je potres napravil ogromno škodo; nad 100 oseb je prišlo ob življenje.

Lakota na Kitajskem. Kitajsko vojaštvo deli živila prebivalcem ob reki Jang-tse-kiangu; dolino te reke je povenjen popolnoma opustošila.

Tomaž Ava Edison kot osemletni deček; takrat je prodajal časopise po ulicah.

Albert Wiggin, predsednik ameriške »Bank of New York«.

Ameriški senator Morrow. Bivši poslanik Zedinjenih držav v Mehiki in kasneje senator Dwight Morrow je nenadoma umrl v starosti 59 let. Določeno je bilo, da ga za zastopnika Zedinjenih držav na razorožitveni konferenci. Njegova žena je soproga znanega letalca Lindberga.

ZBOROVANJE AGRARNIH INTERESENTOV

Pašniške in gozdne zadruge so priredile preteklo nedeljo zborovanje v Sv. Petru na Medvedjem selu in Slov. Bistrici. Na obeh trajih je poročal predsednik centralne pašniške in gozdne zadruge v Ljubljani geom. Milan Mravlje.

Letina na Češkem. Začasno cenijo, da bo letošnja letina na Češkem slaba. Žitaric bo okoli 2000 vagonov manj kot lani. Računa se da bo treba letos naročiti približno 80.000 vagonov žita za kruh, kar pomeni, da bo letos češko gospodarstvo izgubilo skupno okoli 3 milijarde Kč. (čeških kron).

V cerkvi usmiljenih sester v Zagrebu je dobila neka hišnica živčni napad ter se v tem stanju podala z nožem nad duhovnika pred oltarjem. Težko so jo ukrotili; rešilni voz pa jo je prepeljal v bolnico.

Tombolsko karto sta ponaredila »Štrukljeva« fanta iz Boračeve pri Gor. Radgoni ter skušala z njo priti na tomboli požarne brambе do moškega kolesa. V zadnjem hipu pa so goljufijo odkrili in »Štrukljeva« bosta za svoje dejanje dajala odgovor.

Maščevalni ljubimec. V neki vasi pri Vel. Bečkereku je z vdovo V. Dominikovo živel delj časa M. Petrovič. Vdovini otroci so se radi tega nad materjo zgražali, ki je končno sklenila končati »življenje na koruzi«. Ko je to povedala Petroviču, jo je ta napadel z nožem in smrtno nevarno ranil.

Štrajk kaznjencev je prejšnji teden izbruhnil v solijski jetnišnici, ker je uprava prepovedala donajanje jedi od zunaj. Kaznjenci so pričeli gladovno stavko.

Opozorjamo cenj. občinstvo na današnji inšerat tvrdke M. Masterl, d. d. z o. z., tovarne žime v Stražišču pri Kranju.

Hud boj za dokončne določbe, v ustavi se bije že ves teden v španskem parlamentu. Radikali in socialisti zahtevajo popolno ločitev cerkve od države, kakor tudi razpust verskih redov in zaplenbo cerkvenega premoženja. Jezuiti, ki jim grozi izgon, so že zaprosili v Belgiji za dovoljenje da se ondi naselijo. Po nekaterih krajih Španije se je položaj zelo poostiril. V Andaluziji so kmetje v pokrajini Cordobe pregnali veleposestnike ter zasedli njih posestva. Kmetom so se pridružili tudi vsi brezposelni. Ponekod pa so vse strokovne organizacije proglasile splošno stavko.

Italijanski letalski minister Balbo se je pretekli teden na poti v Bukarešto ustavil v Zagrebu in Beogradu. Tu se je povsod prav pohvalno izrazil o napredku našega letalstva.

Predsednikom avstrijske republike je bil pretekli tedenponovno izvoljen Wilhelm Miklas s 109 glasovi izmed 203 glasov zvezne skupščine.

Manevri sovjetske vojske so se to jesen vršili v velikem obsegu pod vodstvom vojnega komisarja Vorošilova. Na manevrih so preizkušali vse vrste najnovejšega tehničnega orožja.

Nesrečni zakon. V Cerovcu pri Beogradu je s sekiro ubila neka Zelica Živojnović svojega moža in ga zakopala na domačem gnojišču. Kmalu pa so zločin odkrili in žena je čisto ravnodušno priznala zločin ter še zatrjevala, da se je moralo vse tako končati vsled neznosnih zakonskih razmer.

Cene kruha. Iz uredbe bana dravske banovine o cenah kruhu posnemamo določilo, da veljajo od 8. t. m. do nadaljnjega sledeče cene: za beli kruh (iz pšenične moke št. 0) Din 4'40, za polbeli kruh Din 3'80, za črni kruh 3'10 Din. Upravna oblastva in občinske uprave so dolžna skrbeti, da se ta uredba ne krši; vsakdo, ki bi jo kršil, bo po zakonu najstrožje kaznovan.

Kmetje iz slovenjgraškega okraja za izboljšanje kmetijskega gospodarstva

Kmetijska podružnica za Slovenjgradec in okolico je za dan 13. t. m. sklicala velik sestanek kmetov svoje okolice, na katerem so se vršila razna predavanja o vseh kmetijskih panogah. Pri tej priliki so se tudi obravnavala in reševala zelo važna gospodarska vprašanja, koja danes ogrožajo kmetijski stan, ga ženejo v obup in propast. Sklenilo se je enoglasno, da se odpošlje Nj. Vel. kralju Aleksandru, min. predsedniku, kmetijskega ministru in g. banu sledeča spomenica:

Spomenica

izglasovana na kmetiskem sestanku in predavanju Kmetijske podružnice v Slovenjgradu, ob navzočnosti 600 kmetovalcev slovenjgraškega sreza dne 13. septembra 1931.

Kmetijski stan, ki tvori najmanj 1/4-insko večino zvestega, poštenega in miroljubnega državljanstva in ki je danes na robu propada, ter pričakuje vsaki dan konec svojega obstoja — je prisiljen v svrhu čimprejšnje rešitve iz tega nevzdržnega stanja v katerega je zašel brez lastne krivde, da najvljudneje naprosi kr. vladu sledeče:

1. Naj se takoj osnujejo kmetiske zbornice, kojih obstoj je bil svoječasno že zasiguran. Za celo državo pa naj se ustanovi »državni kmetijski svet«.

V vseh zadevah kmetijskih zakonov in uredb, kakor tudi pogodb s tujimi državami, naj poda kmetijska zbornica pred vstopom zakona ali uredbe v veljavo svoje mnenje. Banovinski kmetijski odbori naj se pozovejo k zasedanju in delovanju.

2. Edina aktivna kmetiska panoga v naših okrajih je bila po propadu naše lesne trgovine — živinoreja. Ker smo izgubili nemško-avstrijski in italijanski trg, dasiravno nudi naša prvovrstna marijadvorska živina najboljše meso, je naša živinoreja ogrožena s tem, da se izvažna in doma plačuje po sramotno nizki ceni. Cene živini naj se zaščitijo in ohranijo na primerni višini. Za izvoz naše živine naj se doseže francoski trg in druge države.

3. Po suši oškodovanim kmetovalcem naj se podeli podpora k nabavi nujno potrebne krme, ker sicer so primorani tudi plemensko živino razprodati, a v prihodnje leto pa ne bo sredstev za nakup iste. Živinska sol bi morala biti veliko cenejša.

4. Naprava gnojišč in gnojničnih jam se omogoči vsem kmetovalcem z 10-letnim brezobrestnim poosjilom ali s podporo. Ker cene kmetiskim pridelkom dnevno padajo, naj se cene umetnemu gnojilu času primerno regulirajo, ker sicer jih kmet ne more kupiti. Nakup plemenske živine se naj vrši v pretežni večini doma. Zakotno bikorejstvo bodi oblastveno prepovedano; intenzivneje naj se podpira vzdrževanje domačih plemenskih bikov, merjascev in petelinov.

5. Državna banovinska in občinska trošarina na vinski mošt in ona vina, koja rabi kmetovalec za svoj dom, kot pijačo v gospodarstvu, — naj se čimprej ukine. Vinska križa naj se rešuje s tem, da se povišuje domači konzum, ter vsi hibridni nasadi zatro. Način zatrošarinjenja vina naj se poenostavi; predvsem naj se zatrošarini vino tik pred nastavitvijo v gostilničarski kleti.

Ker bo letos ponekod silno veliko sadja, ki se ne bo dalo vnovčiti, naj se od oblasti podpira in ukazuje točenje jabolčnika v vseh javnih točilnicah, saj sadjevec nudi veliko cenejšo in zdravjšo pijačo, kot predrago pivo.

6. Pri trgovskih pogajanjih, osobito s Čehoslovaško in Avstrijo, naj se doseže in zasigura znižana uvozna carina našega vina,

kot kompenzacijo pa naj naša vlada dovoli prost uvoz gotove količine čehoslovaškega in nemško-avstrijskega piva, kakor tudi drugih industrijskih izdelkov.

7. Naš šaleški hmelj, ki je največkrat boljši kot savinjski, naj se vsaj za šoštanjski okraj v ceni in nazivu savinjskemu izenači. Uvoz tujega hmelja bodi prepovedan, oziroma domači hmelj z visoko uvozno carino zaščiteno. Karteliranje pivovarn bodi prepovedano.

8. Naš okraj, kakor tudi večina krajev Dravske banovine je glede pridelovanja žita vedno pasiven, ter je vsled monopoliziranja in podražitve žitne produkcije najbolj prizadet. Naj se za žitno-nenadproduktivne kraje monopoliziranje in podražitev opusti.

9. Kuluk naj se skrajno omili in prilagodi krajevnim razmeram. Naj se ne pobirajo tudi cestne doklade, ako se kuluk izvaja, ker so dvojne dajatve za eno in isto stvar krivične. Kuluk naj velja le za občinske ceste, ter se porazdeli po davčni moči pravično in v takem času, ko kmet lahko pogreša svoje delavce.

10. Ker smo izgubili zunanji trg za naš prvovrsten les, naj se iščejo nova tržišča, osobito Grčija, Francija in Orient. Naj se forsira in podpira ustanovitev izvoznih lesnih zadrug. Prevozne tarife, ležarinski prostori na železnici so predragi. Nakladalni rok naj se podaljša, ker ta onemogoča pravo trgovanje. Sklep veletrgovcev lesa, da smejo le oni trgovci izvažati les, koji izvozijo najmanj 2.000 m³ (dvatisoč kubičnih metrov t. j. približ. 70 do 75 vagonov) lesa letno — naj kr. vlada blagovoli prepričati kot nevarnost, ker bi bile lahko cene dogovorjene, kar bi zelo škodovalo malemu trgovcu, še bolj pa kmetu.

11. Odvetniške in zdravniške tarife so bile takrat tako visoko odmerjene, ko smo še imeli več denarja. Kr. vlada se naproša, da čimprej razveljavi pravilnik, koji omogoča previsoke odvetniške in zdravniške tarife, ker sicer marsikateri kmet, ki ga usoda nesreče preganja, — lahko poženejo iz posestva.

12. Obrestne mere bi se morale času primerno znižati, osobito za kmetiske kredite. Visoka obrestna mera hranilnih vlog je skrajno škodljiva skupnim gospodarskim interesom. Isto je z napetostjo med depozitno in kreditno obrestno mero. Kr. vlada naj takoj blagovoli izdati zakon, koji naj zabranjuje previsoko obrestovanje. Vloge bi se naj obrestovale po 4—5% in krediti 7—8%, ker večje obrestne mere kmetisko gospodarstvo, kakor tudi malo trgovstvo ne vzdrži.

Izterjevanje glavnice naj se vsaj v teh hudih časih tako uredi, da se ne bo kmeta eksekutivno preganjalo. Naj se kmetom nudi gotov »moratorij« v svrhu delnega odplačevanja.

13. Monopol na vžigalice, sol, sladkor in vse kar kmet neobhodno rabi, naj se vsaj začasno ukine. Carine prost bencin za pogon kmetijskih strojev naj imajo v zalogi kmetijske podružnice, kojih prošnje in potrdila za dobavo takega bencina naj bodo koleka proste.

Davki z različnimi dokladami, razne takse, osobito pa taksa na nepremičnine, nezgodna zavarovanja delavcev, trošarine in vse druge javne dajatve, naj se v teh težkih časih primerno znižajo.

14. Naj se forsira in čim intenzivneje podpira ustanovitev krajevnih prodajnih zadrug za vnovčevanje kmetijskih produktov. V vsakem srezu, kjer so klimatične in kulturne prilike le za pridelovanje lesa podane, naj se vzdržujejo banovinske gozdne drevesnice. Sečnje v državnih in vlastelinskih gozdovih naj se na korist malega kmeta omeje.

V novem lovskem zakonu naj se vnese naredba, s katero se naj poljski zajec čim

izdatneje zatira. Škoda povzročena po par-
kljasti divjačini bodi strožje in v večjem ob-
segu določena.

15. Ker ni misliti na izvoz našega mle-
ka, naj kr. banska uprava pospešuje s po-
sebnimi sredstvi večjo uporabo mleka, zlasti
pa po šolah, vojašnicah in lastnih ustanovah
(bolnicah, hiralnicah, sirotišnicah itd.) Naj se
uspešneje podpira kmetijsko združništvo,
osobito pa mlekarstvo.

16. Prepričani se naj prodaja špirituozno
ponarejenih, kakor tudi vseh ponarejenih al-
koholnih in brezalkoholnih pijač, ker to pre-
več škoduje konzumu naravnih kmetijskih pi-
jač. Nezgodna zavarovanja kmetijskih pridel-
kov, kakor tudi živine, naj se poskuša upe-
ljati po švicarskem in nemškem načinu.

T. č. tajnik: Franjo Cajnko, l. r. — T. č.
načelnik: Ivan Areh, l. r.

Gospodarstvo

Prijave vinogradnikov. Po zakonu o vinu
morajo vinogradniki takoj po trgatvi ustno
ali pisмено prijaviti količino pridelka svojih
goric, grozdja, oziroma vinskega mošta in si-
cer ločeno koliko od žlahtnih in koliko od
samorodnih trt.

Lep uspeh grozdnega sejma v Sevnici.
Iz poročila o poteku sadnega in grozdnega
sejma v Sevnici posnemamo, da je sejem
končal nad vse pričakovanje. Vse grozdje,
ki je bilo na ponudbo, je bilo prodano do
zadnjega kg. Splošno se ceni, da je bilo v ce-
loti prodanega najmanj 200.000 kg grozdja.
Okolica Sevnice je s tem sejmom rešena vsaj
vinske krize.

Tržne cene v Mariboru, dne 1. oktobra
1931. 1 kg govejega mesa I. 14—16, II. 10
do 12, III. 6—8 Din; 1 kg teletine I. 18—22,
II. 10—12 Din; 1 kg prašičjega mesa 12 do
25, 1 kg sala 14—17 Din; 1 kg ovčjega mesa
10—12 Din; 1 kg konjskega mesa I. 4, II.
2 Din; Kože: 1 kom. konjske kože 80—120,
1 kg goveje kože 6:50, 1 kg telečje kože 8—10,
1 kg svinjske kože 4, 1 kg gornjega usnja 65 do
90, 1 kg podplatov 55—65 Din; Perutnina:
1 piščanec majhen 12—15, večji 20—35, 1 ko-
koš 30—35, 1 raca 20—30, 1 gos 40—60, 1
puran 40—60, 1 zajec, domač majhen 8—10,
večji 25—35 Din; Divjačina: 1 jerebica 10 do
12, 1 fazan 18—22, 1 zajc 25—30, 1 kg srnjaka
6—16 Din; — Mleko, maslo, sir, jajca: 1
liter mleka 2—3, 1 liter smetane 12—14, 1
liter surovega masla 28:32, čajnega masla
40—, 1 kg ementalkega sira 60 do 80 Din.
1 kg polemalskega sira 24—40, 1 kg tra-
pistnega sira 20—34, 1 kg grojskega sira 25
do 32, 1 kom. jajca 1:25 Din; Pijače: 1 l. vina
vina novega 6—14, starega 16—24, črnega
9—14, 1 l. piva 9, 1 stekl. 5—5:50 Din; Kruh:
1 kg belega kruha 4, polbelega 3:50, črnega
2:50, rženega 4:0, 1 kom. žemlje 0:50 Din;
Sadje: 1 kg jabolka 3—4 Din; Špecerijsko bla-
go: 1 kg kave I. 36, II. 40, pražene I. 58, II.
44 Din; Žito: 1 kg pšenice 2—2:50, rži 1:60
do 2:50, ječmena 1:70—2:50, ovsja 1:70—2:50,
koruze 1:60—2—, prosa 1:50—2:50, ajde 1:60
do 3—, fižola 2:25—3—, graha 12—14, leče
10—14 Din; Mlevski izdelki: 1 kg pšenične
moke 00 4:10—4:25, 0 4:10—4:25, I 4—, 2
3:90—4, 4 3:50—3:85, 5 3:50—3:75, 6 3—3:50,
7 2:20—2:75, 1 kg ržene moke I. 3:10—3:50,
II. 2:95—3:25, 1 kg prosene kaše 3:75—5,
ječmenčka 3:75—14, otrobov 1:25—2, koruzne
moke 1:60—2, koruznega zdroba 2:30—4—,
1 kg ajdove moke št. I. 5—6, II. 3:50—5, kaše
5—6 Din; Krma: 1 q sladkega sena 85, kisle-
ga sena 75, otave 75—80, ovsene slame 60,
pšenične slame 50, ržene slame 55 Din; Ku-
rivo: m³ trdiv drv 100—112, mehkih 90—100,
premoga trb. 40—44, premoga velenj. 24—28,
1 kg oglja 2—, 1 lit. petroleja 7, 1 kg kar-
bida 6—7, 1 kg sveč 14—36, 1 liter. bencina
7 Din.

Živina.

Na živinski sejem v Mariboru 9. oktobra
je bilo prignanih 309 svinj. Cene so bile
sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari 40
do 75 Din, 7—9 tednov 80—100, 3—4 mesece
150—250, 5—7 mesecev 300—400, 8—10 me-
secev 450—500 Din, 1 leto 550—700 Din, 1 kg
žive teže 7—8 Din, mrtve 9—12 Din. Proda-
nih je bilo 131 komadov.

Kdor hoče svoje namizno sadje dobro
prodati, naj ga pošlje na veliki sadni sejem,
ki bo v Ljubljani od 25. do 27. t. m. Prigla-
sila za ta sejem sprejema še do 12. t. m.
Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani,
Resljeva cesta 24. Ondi se dobe tudi vsa po-
jasnila. Člani SVD in podružnic so posebno
poklicani, da se udeležijo s svojim pridelkom
oziroma s pridelkom svojih članov te prire-
ditve. Poglejte še enkrat določbe, ki so ob-
javljene v 9. številki »Sadj. in vrtnarja« na
strani 157!

Sadna razstava in naše sadjarske po-
družnice. Sadni sejem, ki bo trajal od 25. do
29. oktobra t. l. v Ljubljani, bo nudil najlep-
šo priliko da se ga udeležijo tudi naše sadjar-
ske podružnice in da pokažejo pri tej priliki,
koliko so storile v posameznih okrajih za pov-
zdigo naše sadne trgovine, ki je eden glavnih
ciljev teh organizacij. Ni zadosti da pospešu-
jemo samo razvoj sadjarstva, glavno je, da
skrbimo tudi za ugodno prodajo sadja. To je
prvi in glavni pogoj za uspešni napredek
sadjarstva. Zato pričakujemo, da se bodo od-
zvale vse tiste sadjarske podružnice, ki imajo
letos v svojem okolišu dosti sadja, pa jim
manjka dobrih odjemalcev.

Bogastvo na dnu morja.

Nedavno so časopisi poročali, da se je
italijanskim potapljačem na ladji »Artiglio II«
posrečilo razstreliti pod vodo blagajno na
ladji »Egipt«, ki se je pred 9 leti na severo-
zapadni obali Francije potopila, ker je bila
zadela ob neko drugo ladjo; v blagajni pa
je bilo tedaj, ko se je ladja potopila, nad 1
milijon angleških funtov (275 milijonov di-
narjev).

Takih in še drugih mnogo večjih boga-
stev pa je na dnu morja še več. Pred 300 leti
n. pr. se je potopila španska vojna ladja »Al-
micante de Florenzia« na škotski obali. Na
tej ladji se je baje nahajala vojna blagajna
za vso špansko vojno mornarico in zato je že
mnogo ljudi iskalo kraj, kjer bi se bila ta
ladja potopila.

L. 1917. je neka nemška podmornica
torpedirala ladjo »Elizabethville«. Na tej ladji
je bilo baje nad 10.000 še nebrušenih dia-
mantov — toliko, kolikor so jih nabrali tisto
leto v belgijskem Kongu. To ladjo so posku-
šali dvigniti Belgijski, ki jih je podpirala tudi
belgijska vlada. Ko so pa ladjo z ogromnimi
stroški res dvignili, niso našli v blagajni več
kakor — 300 frankov!

Zelo zapeljiv pa je zaklad, ki se nahaja
na potopljeni ladji »Laurentia«. To ladjo so
torpedirali Nemci l. 1917., na ladji pa je bilo
7 milijonov funtov šterlingov denarja ali nad
2 milijardi dinarjev.

Bogastvo torej, ki se nahaja na dnu mor-
ja, je neizmerno, žalibog pa ljudje ne morejo
prodreti globlje v morsko globino kakor ne-
kaj nad 100 metrov. Vsa druga bogatija na
dnu morja je za nas vsaj zaenkrat izgubljena.

Stoletnica morfija.

Morfij je dandanes že zelo znano sred-
stvo za uspavanje. Je to bel prašek, je pa
lahko tudi tekočina, ki jo zdravnik vbrizgne
bolniku v žile, da bolnik ne čuti več prehu-
dih bolečin in da lahko zaspi. Moderne bol-
nišnice brez morfija si dandanes niti misliti
ne moremo.

Stoletnica morfija pa je precej čudna sto-

letnica. Slavijo jo namreč že 25 let! To je
prišlo pa tako, da so najprej savili stoletni-
co, odkar je začel mladi lekarniški pomočnik
Adem Sertürner v skromni lekarniški delav-
nici v Paderbornu — mestu na Nemškem —
preiskovati opij, iz katerega se dobiva mor-
fij, sedaj pa slave 100-letnico, odkar se je
posrečilo dobiti iz opija morfij. Opij pa zopet
dobivamo iz maka. Če namreč narežeš zeleno
makovo glavico, se vlije iz nje bela tekočina,
ki se na zraku posuši in zarjavi. Ta tenka
rjava mrenica je opij, ki je tudi uspavalno
sredstvo, kakor je tudi mak uspavalen. Po
nekod še dandanes kuhajo matere malim
otrokom mak v mleku, da ne kriče in rajše
spe. To sredstvo pa ni dobro za otroke, ker
je mak strupen. Strup v maku pa je opij,
oziroma morfij.

Lekarniški pomočnik Sertürner je bil
komaj 22 let star, ko se mu je posrečilo iz
opija izločiti morfij in tako najti sredstvo, ki
služi človeštvu v velik blagor, ki pa je ob
nem za človeštvo tudi veliko prokletstvo.
Sertürner je poznal uspavalnost maka in zato
je začel domnevati, da mora biti v maku ne-
ka posebna tvarina, ki ima to lastnost, da člo-
veka uspava. Ko pa je tisto tvarino res izlo-
čil, ji je dal ime morfij. Stari Grki so namreč
častili posebnega boga, ki daje ljudem spa-
nje, tega boga pa so imenovali Morfeja.

Sertürnerjeva najdba je pokazala vsi ke-
miji pota s tem, da so začeli tudi iz drugih
rastlin izločevati le tisto tvarino, ki res učin-
kuje — in to je dandanes večina naših
zdravil.

Morfij pa je na drugi strani tudi silno
nevaren zato, ker ga človek, ki se nanj na-
vadi, zelo nerad opusti. Kdor pa se na morfij
navadi, ga mora jemati vedno večjo množino,
če hoče doseči še kakšen učinek. V velikih
množinah pa morfij preveč prijemlja živčevje
in jako pogosto morajo taki ljudje v umobol-
nico.

Amerikanci proti strojem!

V palači predsednika Zedinjenih držav vla-
da zadnje dni silno živahno vrvenje. Tam so se
zbrali voditelji velikih ameriških političnih or-
ganizacij, potem prvaki ameriškega velekapitla
in veliki borzijanci in najvplivnejši veleindu-
strijalci — zbralo se je tam sploh vse, kar v go-
spodarskem življenju Amerike nekaj pomeni.
Zbrali pa so se tam tudi zastopniki mogočnih
ameriških delavskih strokovnih organizacij, ki
štejejo na milijone članov in vsi ti mogočni in
silno vplivni možje se v Washingtonu posvetu-
jejo, kako bi prišli v okoliščini gospodarski kri-
zi, oziroma njeni najstrašnejši posledici — brez-
poselnosti.

30 milijonov Amerikancev strada.

Gospodarska kriza v Zedinjenih državah je
strahovita. V časopisih sicer beremo prav pogosto,
koliko imajo Zedinjene države zlata nakopi-
čenega v kletah državne banke, toda to nakopi-
čeno zlato ne pomaga nič, ker ne kroži in ne
oploja narodnega gospodarstva, ampak leži brez-
delno na svojem mestu. Kljub silnim množinam
zlata mora velik del prebivalcev Zedinjenih dr-
žav stradati! Brez dela je danes v Zedinjenih
državah nad 6 milijonov oseb, in če računamo
povprečno, da pride na vsakega brezposelnega
Amerikanca še po dvoje ali troje rodbinskih čla-
nov — kar ni visoko računano — potem vidimo,
da mora prav v pravem pomenu besede
nad 30 milijonov »svobodnih« državljanov Zedi-
njenih držav stradati! Nad 2 milijona ljudi pa
mora biti zadovoljnih, če smejo in morejo delati
le po par dni na teden, tako da lahko rečemo,
da je danes iz gospodarskega življenja Zedinje-
nih držav izločenih okoli 40 milijonov ljudi. To
je grozna številka!

Na milijone ljudi mora danes živeti v Zedi-
njenih državah od javne dobrodelnosti; milijoni
pa morajo prodajati zadnje ostanke svojega nek-

danjega premoženja, da se za silo prežive. Na tisoče ljudi je brez strehe, ker ne zaslužijo niti za najemnino za najskromnejše stanovanje, ampak morajo prenočevati pod strehami, ki so si za silo naredili iz starih zabojev in iz podobnega blaga. Ali pa prenočujejo v opuščenihih hišah in v praznih farmarskih hišah. In to sedaj, ko je zima pred durmi! Pred velikimi hoteli pa se zbirajo trume lačnih ljudi, nekdanjih razmeroma dobro plačanih trgovskih pomočnikov, uradnikov in delavcev in vsi ti ljudje potrpežljivo čakajo na ostanke! Povsod pa so obeljeni plakati in deske z napisom: »Ni dela!« Prebežli ljudje se čez dan stiskajo po muzejih, po cerkvah in po javnih knjižnicah.

Trgovski in bančni nameščenci pa, ki imajo delo, morajo danes delati za mnogo nižje plače kakor so delali nekdanj. Kdor je imel prej po 50 dolarjev na teden, je danes vesel, če jih dobi 30! La stotisoče je ljudi, ki zaslužijo na teden le po 10—20 dolarjev. Če tak človek plača stanovanje in perilo in pa še kakšen obrok za obleko, mu ostane na teden le še po 4—6 dolarjev, s tem denarjem naj pa cel teden živi — a kako? Delavci sicer še nekaj več zaslužijo, toda samo vprašanje časa je, kdaj bodo tudi oni morali popustiti pri svojih zaslužkih.

Rešilni načrt.

V tej hudi gospodarski stiski pa se je pojavil rešilni načrt. Odkod izvira ta načrt, tega nihče ne ve. Politiki pravijo, da so si ga izmislili oni, drugi zopet ga pripisujejo Fordu, tretji pa milijonarju in bankirju Morganu. Največ ljudi pa pripisuje ta načrt bivšemu predsedniku Rooseveltu, o katerem trdijo, da bo še enkrat predsednik Zedinjenih držav. Glavno je pač, da se za ta načrt ogrevajo danes vsi Amerikanci brez razlike.

Gre pa ta načrt za tem, da je treba odpraviti ali vsaj znatno omejiti delo s stroji. Tako govore danes Amerikanci, ki jih pogosto imenujejo »sinove strojev«. Stroj, ki je veljal nekaj časa za blagoslov in ki je človeku silno olajšal njegovo delo, velja danes za — zatiralca in uničevalca ljudi! Tega zatiralca — tako pravijo danes Amerikanci — pa je treba streti, da bodo zopet enkrat ljudje prišli do dela in zaposlitve.

Nekateri se pač vprašujejo: Ali je res treba stroje uničiti? Ali ni stroj najvažnejša pridobitev modernega gospodarstva? Ne — pravijo Amerikanci! Tako pravi danes v Ameriki na milijone ljudi. Dandanes je postal stroj sam sebi namen in zato — proč z njim! Proč s prihranki na delu in stroških, proč z racionalizacijo, ki

jemlje ljudem delo in zaslužek, in človeško delo naj pride zopet do veljave! V nobeni fabriki ne smejo več postavljati novih strojev, kjer pa jih še imajo, naj jih obrabijo, novih pa nikamor ne več! Obdrže naj se le taki stroji, ki opravljajo najbolj umazano, človeka nedostojno delo.

Poleg tega pa zahtevajo delavci še petdnevni delavnik. Dandanes producira delavec v 5 dneh toliko, kakor je prej v 6 dneh, zato pa naj dobi za 5 dni tudi toliko plače, kakor je prej dobival za 6 dni. Če pa bo delal en delavec le 5 dni na teden, bo takoj delo odprto še za tisoče delavcev. V svojem prostem času pa bodo delavci lahko obdelovali ogromne kose doslej neobdelane zemlje v okolici velikih mest, kar bo gospodarsko krizo znatno ublažilo in omililo.

Tako se menja svet. Danes vpijejo ljudje »Hozana!«, jutri pa ga — preklinjajo in križajo.

Tedenski koledar.

- 18. oktobra, nedelja: Lukež,
- 19. oktobra, ponedeljek: Peter A.,
- 20. oktobra, torek: Felicijan,
- 21. oktobra, sredo: Uršula,
- 22. oktobra, četrtek: Kordula,
- 23. oktobra, petek: Klotilda,
- 24. oktobra, sobota: Rafael.

Jesensko gnojenje - dvojno gnojenje!

Travnike, sadonosnike, vinograde in njive, na katerih sejemo ozimino, moramo gnojiti v jeseni. Uspeh jesenskega gnojenja v primeri s spomladanskim — dvakratno

Nitrofoskal-Ruše

vsestransko gnojilo z dušikom, fosforjem, kalijem in apnom, uporabljeno v jeseni, daje pri vseh gospodarskih kulturah dobre pridelke in zboljša kakovost.

Apneni dušik

raztrošen v jeseni na travnike, povzroča zgodnjo košnjo in obilo dobrega sena.

Naročila sprejemajo zadruga, kmetijske podružnice
„EKONOM“ v Ljubljani,
kakor tudi Tvorica za dušik d. d. Ruše

Članeno olje in vse v stroko
Firnež spadajoče
Emajlne in blago ku-
ostale lake pite dobro,
Oljnate barve solidno in
Članene tropine po zmer-
nih cenah pri

Fabiani & Jurjovec

Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 5

Velika zaloga

suknena bla-
ga za moške in
ženske obleke.

Lepa izbira
svilenih rut in
različni šerp.

Krojači in šivilje, pišite po vzorce!

MEDIĆ-ZANKL
D. Z. O. Z.

Tovarne olja, firneža, laka in barv
LJUBLJANA · MEDVODE · DOMŽALE

Podružnica: Maribor, Novi Sad Lastnik: Franjo Medić

Kovači!

Najboljši trdi in mehki **koks**
in **kovaški premog**
Vam nudi

Družba »IL RIJA« Ljubljana
Dunajska cesta 46. Telefon 28-26.

ZASTOPNIKE

za prodajo šivalnih
strojev, separatorjev,
koles, gramofonov,
elektrotehničnih pred-
metov i. t. d. pod zelo
ugodnimi pogoji
s p r e j m e m o.
»CENTRA« trgovina
šivalnih strojev i. t. d.
Ljubljana,
Poštni predal 248.

500 dinarjev
tedensko plačamo

zgovornim osebam z
številnimi poznanstvi.
Perssons - Ljubljana,
Poštni predal 307. —
Znamko za odgovor.

Vajenca

za mizarstvo obrt
z vso oskrbo v hiši
sprejemem takoj
AVGUST ČERNE
Zgornja Šiška 122

**Pristopajte h
Kmetijski Matici!**

EKONOM

**OSREDNJA GOSPODARIKA
ZADRUGA V LJUBLJANI,
KOLODVORSKA ULICA 7**

nudi po najnižjih cenah vse vrste
deželnih pridelkov, najfinejšo ba-
naško in domačo moko, krmila,
špecerijsko blago in ostale v to
stroko spadajoče predmete. Ve-
lika zaloga vseh vrst umetnih
gnojil, modre galice ter najbolj-
šega trboveljskega in splitskega
p o r t l a n d - c e m e n t a

